

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מניא נמי הכי ושון שאין מביאין השלחן אלא אם כן קדש, ואם הביא פורס מפה ומקדש. רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא פורס וקדש. וכן הלכתא. תאני חדא לה קודם תשע שעות. אותם בני אדם שקדשו בבית הכנסת. אמר רב ידי קדוש יצאו ידי יין לא יצאו. ושמואל אמר

כך מפסיקין להבדלה. רב אית ליה לקמן ולהבדלה אינה קובעת ואם התמילו אין מפסיקין להבדלה בהבדלה פליג אשמואל: **לאו** לעקירת שולחן. היינו צרכת המזון כדפרישית לעיל שהיו רגילין לסלק שהיו להם שולחנות קטנים של אחד אוכל על

שולחנו והיו מסלקין מלפני כולם ולא מלפני המזכך ואינו שאנו אוכלים בשלחן אחד אין נכון לסלק: **איך לע** פירם מפה וקדש. בהתחלת סעודה איירי דפי' רש"ס: **ושון**. אי גרסינן ושון קאי ארבי יהודה ורבי יוסי כדפירש רש"ס: **שאין** מביאין את השלחן א"ב קידש. והא דלאמר בכל כהני (שבת 77 ק"ט): מנא שלחן ערוך מלאך טוב אומר כו' לא קשה דערוך הוא במקום אחר אך אין מביאין אותו למקום סעודה עד אחר קידוש ועכשיו שלחנות שלנו שהם גדולים יותר מלאי וקשה להביאם אחר קידוש שלא להפסיק כל כך בין קידוש לסעודה אנו רגילין לפרוס מפה ולקדש² והטעם מפורש בשאלות³ כי

הכי דתימי סעודתא זיקרא דשבתא יש מפרש זכר למן שלא היה יורד בשבתות⁴ וי"ט והיה טל מלמעלה ומלמטה והמן⁵ צינתים: **ידי** קידוש יצאו. אף על פי שלא שמו רק שיטעום המזכך או אפילו אחד מהם כדמוכח בסוף בכל מערבין (עיינין 77 מ:). ולכתחלה נריך שיטעמו כולם ונראה דהלכה כשמואל דלאמר אין קידוש אלא במקום סעודה ואע"ג דבעלמא⁶ הלכה כרב באיסורי וגם ר' יוחנן סבר לקמן כרב⁷ הכא הלכה כשמואל דרב הונא ורבה ואבין כולהו סברי בסמוך אין קידוש אלא במקום סעודה וכן פסק במגילת סתרים והמקדש שדעתו לאכול במקום אחר יכול להביא את האוכלים שם דלדידהו הו' מקום סעודה וכן משמע דמסתמא אחד מצני העיר היה מקדש בבה"כ ומוציא האורחים והיכא דליכא אורחים סמוך לבה"כ אין לקדש דהוא ברכה לבטלה דק"ל כשמואל ואין לומר במקדש כאן על דעת שרואה לאכול במקום אחר מודה שמואל דבי קידוש הוא דפליגי בסתמא מדפריך ולשמואל למה לי לקדוש דבי כנישתא⁸ ומיהו מנמקס למקום צבית אחד כגון מאיגרא לארעא גראה דמודה שמואל אס קידש באיגרא כדי לאכול בארעא דחשיב קידוש במקום סעודה וכן מוכח בירושלמי דקאמר רבי יעקב בשם שמואל קידש צבית זה ונמלך לאכול צבית אחר נריך לקדש ר' אחא בשם ר' אשעיש אמר רב מי שסוכמו עריבה עליו מקדש ליל י"ט האחרון צבית ועולה ואוכל בסוכתו א"ר זון ולא פליגי מאי דאמר רב בשלא היה בדעתו לאכול צבית שקידש ומאי דאמר שמואל צהיה דעתו לאכול צבית שקידש והא דקאמר ולא פליגי היינו מנמקס למקום צבית אחר ויחשיב שלא נקט בירושלמי קידש צבית זה ונמלך לאכול צבית אחר ויחשיב שלא יחלוק הירושלמי עם הש"ס שלנו. כתב בשם רב נטרונאי גאון בתשובות מקדשין צבית הכנסת ונותן לתוך עיניו לרפואה כדאמר (ברכות ד' מג:). פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק מאור עיניו ואימת מהדרא ליה בקידושא דבי שמישי ומיהו באצבי העורי כתוב דהאי רפואה מנלי למיעבד בקידוש שבציתו: **ידי** יין לא יצאו. ומיינין לנכר צביתם צפה"ג משום שינוי מקום⁹ אבל משמע אס קידש צביתו על שולחנו שוב א"ש לנכר על היין תוך הסעודה אע"ג דסבר יש קידוש שלא במקום סעודה ולא שייך קידוש לסעודה א"כ אס הבדיל על שולחנו פטור מלנכר על היין שבתוך הסעודה אע"ג דיש הבדלה שלא במקום סעודה לכ"ע והכא יש לדחות דאיכא למימר דלא פטר א"כ רבנא לשתות לפני המזון אבל תוך המזון לא פטר אך יש להביא ראיה מכי"ז מצרכין (שם ד' מג:). דתנן בירך על היין שלפני המזון פוטר את היין שלאחר המזון פי' שהיו רגילין לשתות אחר הסעודה לפני צרהמ"ז משמע דכ"ש שפוטר היין שבתוך המזון שלא בא אלא לשרות אכילה צמעי ואפילו למאן דאמר התם בגמרא יין שבתוך המזון לא פטר יין שלאחר המזון היינו משום דאין יין שצא לשרות פוטר את היין הבא לשתות אבל יין שלפני המזון שצא לשתות דעדיף טפי כ"ע מודו דפוטר את היין שבתוך המזון ועוד אס נריך לנכר בתוך המזון מאי קאמר יין שלפני המזון פוטר את שלאחר המזון מיפוק ליה דפטרו יין שבתוך המזון למ"ד התם דפוטר ודוחק לומר בשלא שמו יין תוך הסעודה ואע"ג דהתם מוקי לה בשבתות וי"ט ובשעת הקזת דם שאדם קובע סעודתו על היין ה"ה בחול נמי אס דעמו לשתות יין בתוך הסעודה אלא נקט שבתות וי"ט דלא רגילות לקבוע סעודתו על היין ותדע דבי"ט אס נמלך ואין בדעתו לשתות יין לא פטר משמע דהכל תלי בדעתו הלכך אס בירך על היין לפני המזון ודעמו לשתות בתוך המזון א"ש לנכר אחריו על הגפן ולא תוך המזון צפה"ג אבל אס נמלך אינו פוטר וגם נריך לנכר אחריו צרכה מעין שלש: אף

כך מפסיקין להבדלה. אס היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקין אכילתן ומבדילין: **אין** מביאין אס השולחן. לאכול משקדש היום א"כ קידש: **ואם** הביא. קודם לכן. אי נמי אין מביאין את השולחן בערב הפסח אפילו מצדד יוס א"כ קידש כדאמרן דאפי' רבי יוסי מודה בערב הפסח: **(א) איקלע לבי**

כך מפסיקין להבדלה מאי מפסיקין לאו לעקירת שולחן לא למפה רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא אייתו תבא קמיה פורס מפה וקידש תניא נמי הכי⁶ (ושון) שאין מביאין את השולחן אלא אם כן קידש ואם הביא פורס מפה ומקדש תני חדא ושון שאין מתחילין ותניא אירך שוין שמתחילין בשלמא הא דתניא שוין שאין מתחילין משכחת לה בערב הפסח אלא הא דתניא שוין שמתחילין אימת אי נימא בערב שבת הא מופלג פליגי לא קשיא כאן קודם תשעה כאן לאחר תשעה אותם בני אדם שקדשו בבית הכנסת אמר רב ידי יין לא יצאו ידי קידוש יצאו ושמואל אמר

רשב"ם

כך מפסיקין להבדלה. אס היו מסובין בשבת עד הלילה מפסיקין אכילתן ומבדילין: **מאי** לאו עקירט שולחן. ומדקאמר כסם שמפסיקין מכלל דלא סגי צמה: **ה"ג** רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא אייתו סכא לקמיה פורס מפה וקידש **סניא** נמי הכי ולא גרסי' ושון אלא ה"ג אין

מביאין כו'. והכי פירושה רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא ולא היו אוכלין קודם חשיכה ולאחר שילאו מצית הכנסת החשיך אייתו תכא לקמיה הביאו את הפת על השולחן כמו שאנו עושין קודם קידוש פורס מפה על הלחם והא"כ קידש לפי שברכותנו לא היו מביאין את הלחם על השולחן עד לאחר קידוש כדתיניא לקמיה לפיכך פורס מפה על הלחם והיינו כעין סילוק שולחן וכמי שאינו דומה לרואה לדבר שכן עושין דקמני מתני' (לקמן 77 ק"ד). מוגו לו כוס רשאו וא"כ הביאו לפני ירקות ומזרת מטבל צחורת מכלל דעד השתא לא אייתי. וטעמא כדפריש בשאלות דרב אחאי גאון בפרשת וישמע יתרו וכתוב דהו הכי וקרובי תכא מקמי דליקדיש לקדושא דשבתא לא מקרבינן מ"ט כי היכי דתימי סעודה ליקרא דשבתא והיכי דקריבו לו מסלקין ליה אלא פורס עליו מפה ומקדש דתיניא ושון שאין מביאין את השולחן א"כ קידש ואס הביא פורס עליו מפה ומקדש והיכא דתחיל סעודתא מדאנהר במעלי שבתא וקדיש עליה יומא פורס מפה ומקדש ומטעם זה נהגו לפרוס מפה ללחם עד לאחר קידוש בשבתות וי"ט. ויש מפרשין איקלע לבי ריש גלותא והיו מסובין על השלחן בע"ש וקדיש יומא ופריס מפה וקדיש ולא נהירא לי דהא צרייתא לקמיה דמסייעין ליה מיניה לא מפרשא בהפסקה אלא בתחלת אכילת לילי שבת: **ושון**. לא דיענא אהיכא קאי ואיכא למימר ושון רבי יוסי ור' יהודה דפליגי בהפסקה הכא מודי ר' יוסי דלכתחלה מיהת אין מביאין קודם קידוש אע"פ שלא אכלו¹⁰ עד לאחר קידוש. ואית דמפרשי ושון צ"ש וצ"ה דפליגי באלו דברים (ברכות ד' נא:). דאמרי צ"ש נוטלין לידים וא"כ מוזגין את הכוס לקידוש וצ"ה אומרים איכא א"כ ה"ה היכא דנטל ידי מודין צ"ש דאין מביאין את השולחן עם האוכלין אלא א"כ קידש וכדפרישית טעמא לעיל. ונראה צעני דאידי דאמרינן לקמיה תנא חדא שוין שאין מתחילין כו' שיצבו למעלה הספרים וכתבו נמי ושון שאין מביאין כו' וטעום הוא צידס ולא גרסי' ליה: **סני** חדא שוין. ר' יהודה ורבי יוסי דפליגי לעיל בין באכילת ערב שבת מן המנחה ולמעלה בין בהפסקה: **שאין** מתחילין. לאכול מן המנחה ולמעלה: **משפת** לה בערב הפסח. כדקאמרן דאפי' רבי יוסי מודי בערב הפסח: **כאן** קודם טעמא. שוין שמתחילין לאכול ומתחילין בהיתר אוכלין עד שתחשך אפילו לרבי יהודה: **כאן** לאחר ט'. הוא דפליגי דלרבי יהודה אין מתחילין כדתיניא לעיל¹¹ בדהיא לא יאכל אדם בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מט' שעות ולמעלה כו' רבי יוסי אומר כו': **שקידשו** צה"ג. הוא קידוש שמקדש שליט ציבור בלילי שבתות וימים טובים צה"ג: **ידי** קידוש יצאו. אע"פ שלא שמו דק"ל דהמקדש נריך שיטעום אס לא טעם אלא א' מהם יצאו כולן ידי חובתן כדמוכח בעירובין בשילהי בכל מערבין (ד' מ:). ומיהו לכתחלה נריך שיטעמו כולם ולא כריכין מו לאקדושי צביתן דלא צעי רב קידוש במקום סעודה הלכך אע"ג דלא אכלי צבית הכנסת נפקי: **ידי** יין לא יצאו. שאס יש להם יין צביתם לשתות חייבין לנכר צפה"ג שאין פטורין בצרכת הכוס של שמיית יין ששמו צה"ג מאחר שקברו ממקומן דה"ל היסח הדעת ונריך לנכר אבל המקדש צביתו על שולחנו בשבת א"ש לנכר על היין שבתוך הסעודה שהרי פוטרו יין שלפני הסעודה כדתנן בביבד מצרכין (ברכות ד' מג:). בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון ומוקי לה בגמרא¹² [שם]: בשבתות ובימים טובים הואיל ואדם קובע סעודתו על היין:

(א) ס"א ל"ג, ט ז"ל לשמות, א) שייך לרף ק"ה, (ד) [אפלי רש"ס], (ט) [נרף ז"ל], (ו) [נרף ק"ה], (ז) [פרשת יתרו סימן נד], (ח) [ע"י מוספות צילה ב: ד"ה ויהי], (ט) [וע"י מוס' שבת ק"ט: ד"ה ומנא], (י) [בספרות מט:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה איקלע ז"ל קודם ד"ה אין מביאין וי"ט ע"י צמדי: (ב) ע"י צמדי:

מוסף תוספות

א. דמשמע שהיו מביאין השולחן קודם שבת. מוס' ר"פ. ב. אבל שולחנות שילחו קטנים היו וכל אחד ואחד היו לו שלחן לפני מטבח. שס. ג. דקאמר אף ידי יין נמי יצאו ונתי דאיתותב ר"י ב"ן, ביש קידוש שלא במקום סעודה לא איתותב. שס. ד. לימא להוציא כל בני העיר שדעתם לאכול בביתם. מוס' הר"ש לקמן ק"ה. ה. [ו] חשיב כהיחא הודעת. מוס' הר"ש.